

De WESP.

Opkomst, betekenis en teloorgang van een
onderzoeksgemeenschap

WESP

Lectoraat Impact of Sport

let's change
YOU. US. THE WORLD.

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Opkomst, betekenis en teloorgang van een onderzoeksgemeenschap

Auteur

Koen Breedveld

Afdeling

Lectoraat Impact of Sport

Datum

30 oktober 2025

Type project

Onderzoeksrapportage

Versie

Eindversie

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Achtergrond, doel- en vraagstelling	4
1.2	Methode	5
1.3	Opzet rapportage	6
2	Ontstaan, organisatie en ontwikkeling van de WESP	7
2.1	Ontstaan	7
2.2	Organisatie	7
2.3	Ontwikkeling	8
3	Betekenis van de WESP	10
3.1	Betekenis WESP voor het onderzoek	10
3.2	Betekenis WESP voor het beleid	11
4	Teloorgang van de WESP	12
4.1	Externe factoren	12
4.2	Interne factoren	14
5	Conclusie en aanbevelingen	18
5.1	Conclusie.....	18
5.2	Aanbevelingen.....	18
	Referenties.....	21
	Bijlage 1: geïnterviewde personen.....	23
	Bijlage 2: Celth, een model voor sporthogescholen?	24

1 Inleiding

1.1 Achtergrond, doel- en vraagstelling

Het is nog niet zo lang geleden dat 'de WESP' binnen de wereld van sportevenementen een gevleugeld begrip was. Sportevenementen die subsidie wilden ontvangen van het ministerie van VWS, moesten daarvoor evaluaties uitvoeren volgens de richtlijnen van 'de WESP'. Die richtlijnen hadden betrekking op de verzameling, analyse en rapportage van gegevens over sportevenementen (uitgaven en inkomsten, bereikte bezoekers, maatschappelijke effecten). De WESP (Werkgroep Evaluatie Sportevenementen) was daarmee binnen zowel het sportonderzoek als het sportbeleid een gezaghebbend gremium.

De WESP werd opgericht in 2009. In de hoogtijdagen van de WESP werden de bijeenkomsten druk bezocht. Vrijwel alle (sport-)hogescholen namen actief deel aan de WESP en deden onderzoek conform de WESP richtlijnen. Ook van buiten de hogescholen waren partijen aangesloten bij de WESP: (commerciële) onderzoeksbureaus met interesse in het vakgebied en/of kansen op nieuw werk, maar ook beleidspartijen. Diverse beleidsinstanties (ministerie van VWS, NLSportraad, meerdere provincies) refereerden met regelmaat aan het nuttige werk van de WESP, en verstrekten opdrachten aan onderzoekers die verbonden waren aan de WESP.

Al die positieve energie kon echter niet verhinderen dat de WESP in 2019 ter ziele ging. Zo triomfantelijk als de WESP tien jaar eerder was opgericht, met persbericht en al, zo stilletjes kwam de WESP tot een halt. De website werd niet meer bijgehouden, de bijeenkomsten stopten en de richtlijnen werden niet langer onderhouden of doorontwikkeld. Financiering om de WESP-community levend te houden en met vernieuwingen te blijven komen, kwam niet van de grond. Van inbedding in een bredere organisatorische context is het nooit gekomen. De WESP leefde bij de gratie van de inzet van bevlogen onderzoekers. Maar toen dat niet voldoende bleek, was er weinig te redden meer aan en hield de WESP op te bestaan. Tegen de achtergrond van een beleid dat ook in de jaren na de WESP stevig is blijven inzetten op sportevenementen, is dat een zure constatering.

Hoe kan het, dat een zo waardevol initiatief dat op breed draagvlak mocht rekenen, tien jaar later ten onder ging? Hoe kan het dat het niet mogelijk bleek om het initiatief levend te houden, en op te schalen en meer gedragen te krijgen door de partners en door het beleid?

Deze vragen winnen aan relevantie in het perspectief van het Sprong project 'PASS'. Sprong projecten zijn bedoeld om de samenwerking te versterken tussen onderzoeksgroepen van verschillende hogescholen die de potentie hebben om binnen 8 jaar uit te groeien tot een krachtige SPRONG-groep (<https://regieorgaan-sia.nl/financiering/sprong/#doel-sprong>). In 2024 dienden de acht hogescholen met een opleiding Sportkunde met succes een trajectvoorstel in bij Regieorgaan Sia voor een Sprongaanvraag (Pass 2024). Onder het acroniem PASS (Professionalisering om een sprong te maken van lokale Actie naar Systeemverandering voor Sport en bewegen) benoemden de betrokken hogescholen hun streven om 'door te groeien tot een (inter)nationaal erkende onderzoeksgroep', om zo 'de maatschappelijke impact van sport en bewegen op onderwijs, welzijn en gezondheid te vergroten' (ibid).

Binnen het PASS-project richt werkpakket vier zich op het samen met beleidspartners realiseren van 'systemische veranderingen en transitie's'. Met het optekenen van de geschiedenis van de WESP wordt beoogd om een bijdrage te leveren aan de ambitie binnen dat werkpakket en aan het Sprong-PASS project als geheel. Daarbij wordt voort dit project als onderzoeksvraag geformuleerd:

- Wat valt er uit de opkomst en teloorgang van de WESP te leren voor (sport-)hogescholen in hun ambitie om als partners van het beleid te komen tot systemische veranderingen en transitie's?

Verder werd het, los van de mogelijke betekenis voor het PASS-project, voor de historie van het sportonderzoek en -beleid van waarde geacht om de geschiedenis en betekenis van de WESP te documenteren en op te tekenen in een onderzoeksverslag.

1.2 Methode

Om nader antwoord te geven op de onder 1.1 geformuleerde vraagstelling is in 2025 een compacte casestudie verricht. De casestudie bestond uit interviews en uit document-analyses.

Interviews

Tussen 9 april 2025 en 8 juli 2025 zijn elf interviews afgenomen met personen die in de periode 2009-2019 betrokken zijn geweest bij de WESP. Zes interviews waren met personen die als onderzoeker betrokken bij de WESP, vijf als beleidsmaker. De keuze voor de interviewen personen zijn enerzijds gemaakt op basis van voorkennis van de onderzoeker¹ en anderzijds op advies van de geïnterviewden. De gesprekken duurden tussen de dertig en de negentig minuten. De onderzoeker hanteerde voor de gesprekken een topic-lijst die gold als leidraad voor het gesprek, maar waar ook van kon worden afgeweken waar gewenst.

Alle gesprekken zijn opgenomen met een dictafoon. Gesprekspartners werden voorafgaand het interview geïnformeerd over de aanleiding en het doel van het onderzoek en over de wijze waarop het gesprek zou worden verwerkt in het verslag. Afgesproken werd dat de concept rapportage aan de geïnterviewden zou worden toegestuurd, zodat zij een en ander op juistheid en volledigheid konden toetsen voordat het verslag openbaar zou worden gemaakt. Allen stemden daarmee in. Geen van de geïnterviewden weigerde medewerking. Alleen met een vertegenwoordiger van het ministerie (van VWS) kon geen gesprek worden gearrangeerd.

In bijlage één is een lijst opgenomen van de geïnterviewden. De onderzoeker is hen dankbaar voor hun bereidwillige medewerking aan dit onderzoek. In de tekst is bij de citaten uit de gesprekken met een O of een B aangegeven of de citaten afkomstig zijn van een onderzoeker dan wel een beleidsmaker.

Document-analyse

Voor de casestudie zijn onderzoeksrapporten en beleidsteksten benut die de onderzoeker kende of tegenkwam in zijn werk aan deze casestudie, of die op popten tijdens de gesprekken. Verder zijn notulen bestudeerd van WESP-vergaderingen en mailwisselingen van betrokkenen bij de WESP over WESP-gebeurtenissen. De onderzoeker is iedereen die bereid was om zijn persoonlijke aantekeningen en dossier te delen, erkentelijk dat zij dit hebben gedaan.

Reikwijdte onderzoek

Noch de oprichting van de WESP noch de beëindiging van de WESP hebben geleid tot kamervragen of tot berichten in de media. De WESP ging niet failliet en hoefde niemand te ontslaan. Er was geen centraal archief en er waren geen formele aanstellingen. Voor de meeste betrokkenen was de WESP een waardevolle onderzoeks-community waar ze meer en minder plezierige herinneringen aan bewaren. Maar het was voor niemand, de oprichter uitgezonderd wellicht, hun belangrijkste verantwoordelijkheid. De WESP werd door de meeste leden 'erbij gedaan' en na de WESP ging het leven verder.

¹ De onderzoeker was ten tijde van de oprichting van de WESP tot en met augustus 2017 directeur van het Mulier Instituut en als dusdanig zijdelings betrokken bij de WESP. Hij was aanwezig bij de bijeenkomst in 2007 waar het zaadje werd geplant voor de oprichting van de WESP, en ondersteunde later bij de realisatie van een WESP stichting of vereniging (die er nooit is gekomen). Hij nam niet deel aan de diverse WESP vergaderingen, een uitzondering daargelaten, en werkte ook niet mee aan de diverse ontwikkelde richtlijnen. Wel schreef hij in 2016 een rapport over kennisverzameling en -deling rondom sportevenementen waarin de WESP met naam en toenaam werd genoemd (Breedveld en Hover 2016).

Met dank aan alle betrokkenen is de geschiedenis van de WESP zo goed mogelijk gedocumenteerd. De informatie die werd ontvangen van de diverse betrokkenen, was soms fragmentarisch en gebaseerd op herinneringen die veelal niet waren opgeslagen in dagboeken of uitgebreide dossiers. Gepoogd is om met die stukjes informatie de WESP-puzzel zo goed mogelijk te leggen. Met een ruimer tijdsbudget zou die geschiedenis ongetwijfeld nog verfijnder in beeld kunnen zijn gebracht. Gehoopt en verwacht wordt dat het verzamelde materiaal een voldoende beeld schetst van de geschiedenis van de WESP. Voldoende in ieder geval om daar conclusies aan te kunnen verbinden voor de doorontwikkeling van hogescholen in het algemeen, en sporthogescholen in het bijzonder.

1.3 Opzet rapportage

De rapportage is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 gaan we in op het ontstaan en de organisatie van de WESP. In hoofdstuk 3 kijken we naar de betekenis die de WESP heeft gehad voor het onderzoek en voor het beleid. In hoofdstuk 4 schetsen we het proces van beëindiging van de WESP. In hoofdstuk 5 formuleren we onze conclusies en aanbevelingen.

2 Ontstaan, organisatie en ontwikkeling van de WESP

2.1 Ontstaan

Zoals doorgaans het geval is bij startpunten van ontwikkelingen, is er een momentum waarop eerste gedachten vorm krijgen en er voldoende massa lijkt te zijn voor een initiatief. Inzake de WESP ligt dat momentum bij het proefschrift van Egbert Oldenboom ('Costs and Benefits of Major Sports Events', (Oldenboom 2006). Oldenboom was in 2000 al betrokken geweest bij onderzoek rond het EK voetbal, en gold en geldt als een gezaghebbend sporteconoom. Aan hem en aan zijn toenmalige bureau Meerwaarde Onderzoeksadvies geeft het ministerie van VWS de opdracht om in 2007 een bijeenkomst te organiseren over sporteconomie (Oldenboom 2007). De bijeenkomst vindt plaats op 15 maart 2007. Vertegenwoordigers van diverse ministeries, grote steden en NOC*NSF gaan met onderzoekers in gesprek over sporteconomisch onderzoek. Daarbij wordt meermaals gerefereerd aan de betekenis van sportevenementen voor stad en land. Als onderdeel daarvan wordt de wenselijkheid besproken om te komen tot een 'gemeenschappelijke benadering bijvoorbeeld om een benchmark te kunnen uitvoeren' (ibid:14). Aanbevolen wordt om 'een platform in te stellen dat zich richt op het programmeren van onderzoek ten aanzien van sport en economie' (ibid:11).

En dat platform komt er. Als onderdeel van dat platform wordt door Oldenboom voorjaar 2009 een werkgroep ingericht, de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Oldenboom werkt dan inmiddels samen met collega econoom Erik Puyt bij de Hogeschool Arnhem en Nijmegen, bij het Instituut Sport en Bewegingsstudies (ISBS). Dat instituut profileert zich met sporteconomisch onderzoek. Het is van daaruit dat de WESP vorm krijgt, en dat op 1 september 2009 een persbericht verschijnt over de oprichting van de WESP:

'Werkgroep hogescholen onderzoekt effecten La Vuelta en Tour de France

Vijf Nederlandse hogescholen hebben de handen ineen geslagen om sportevenementen in Nederland gezamenlijk te onderzoeken en te evalueren. Hiertoe hebben zij een samenwerkingsverband opgericht, de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). De werkgroep hoopt een bijdrage te leveren aan de discussie over de kosten en opbrengsten van grote sportevenementen ...' (HAN 2009).

Benoemd wordt dat de WESP een samenwerking vormt tussen de hogescholen van Arnhem en Nijmegen (HAN), Rotterdam (HRO), Breda (NHTV), Den Haag (Haagse Hogeschool), Groningen (Hanzehogeschool) en Leeuwarden (NHL).

2.2 Organisatie

De WESP wordt opgezet als een lichte, informele onderzoeksgemeenschap ('community'). Dat was een bewuste keuze. 'We waren inhoudelijk gedreven onderzoekers. We wilden kennis delen en mensen daartoe uitnodigen. Wat we deden moest open source zijn. Daar paste geen zware structuur bij en dat was ook onze kracht, toen' (O). Er komt een onafhankelijk 'technisch voorzitter', eerst vanuit de gemeente Rotterdam, en vanaf maart 2012 vanuit NOC*NSF (en daarna als zelfstandige). De werkgroep is met name, maar niet exclusief, gericht op hbo instellingen (WESP 2009). Als voorwaarde voor het lidmaatschap wordt 'aantoonbare expertise' gevraagd of de ambitie om deze expertise te verwerven'. Daarnaast worden leden 'geacht een actieve houding te hebben ten aanzien van het toegankelijk maken van hun eigen onderzoek en databestanden c.q. dat van hun organisatie' (ibid).

Als doelstelling van de werkgroep sportevenementen wordt vernoemd:

‘... het vergroten van de kennis over de effecten van sportevenementen en zo het verbeteren van voorwaarden voor het succesvol organiseren ervan. Zij doet dit door het standaardiseren, verzamelen en publiceren van informatie en onderzoek over sportevenementen. De werkgroep voert zelf geen onderzoek uit, maar kan wel als begeleidingscommissie optreden’ (ibid).

Het werk van de werkgroep wordt gestructureerd aan de hand van te ontwikkelen richtlijnen. Besluitvorming over die richtlijnen geschiedt ‘op basis van consensus’ (ibid). Het lidmaatschap van de WESP is gratis, benoemd wordt dat ‘leden hun gegevens, kennis en tijd om niet ter beschikking stellen’. Er is een duidelijk idee dat het netwerk laagdrempelig is en moet blijven en dat ieder zijn tijdsinvestering financiert vanuit zijn organisatie. En dat was, zeker in het begin, ook geen probleem.

‘Dat was ook geen probleem, ik kon daar prima heen, daar was voldoende ruimte voor in mijn agenda, en dat werd gewoon goed gevonden, ik hoefde dat eigenlijk nooit te verantwoorden’ (O).

‘Dat paste gewoon binnen de ontwikkeling die we als hogeschool doormaakten en waar we heen wilden, dat was prima. Het ging ook niet om grote bedragen, je kon tastbaar resultaten laten zien, publicaties, projecten, studentenprojecten, contacten met het werkveld ... daar kon niemand tegen zijn’ (O).

‘Het had niet zo de interesse van de lector, maar zo lang er regelmatig geld binnen kwam vond men dat prima en leuk. Wij waren praktijkgericht en dat werd gewaardeerd, ook door de onderwijsmensen, want wat wij onderzochten ging rechtstreeks het onderwijs in’ (O).

De WESP ontwikkelt zich als onderzoeksinfrastructuur in eerste instantie dus op eigen kracht, gedragen door organisaties die mensen in de gelegenheid stellen om te participeren in de WESP en daar de nodige voordelen van zagen. Het ISBS verzorgt in die eerste jaren het secretariaat² en betaalt kleine onkosten (zaalhuur, later een website³). En dat lijkt ook passend en voldoende. Op projectbasis komen her en der wat middelen beschikbaar om richtlijnen te ontwikkelen, met name vanuit NOC*NSF dat vanuit het Olympisch Plan zwaar inzet op evenementen. Die projecten worden verdeeld binnen de werkgroep, waarna leden aan de gang kunnen. De WESP zelf neemt geen geld of projecten aan.

2.3 Ontwikkeling

In de jaren erna ontwikkelt de WESP zich in gunstige zin. De animo van met name onderzoekers om aan te haken, is groot. Op zijn hoogtepunt telt de ledenlijst van de WESP bijna 60 leden, waaronder vertegenwoordigers van 13 hogescholen, 2 universiteiten, het CBS, 17 onderzoeksbureaus en 7 beleidsorganisaties⁴. Niet alle onderzoekers zijn altijd aanwezig, maar uit notulen blijkt dat het niet ongewoon was om bijeenkomsten te hebben (in hoogtijdagen vier keer per jaar) waar rond de twintig man/vrouw aanwezig waren.

Belangrijk in de groei van de WESP waren twee aan elkaar gerelateerde ontwikkelingen. Vanaf 2008 is dat het Olympisch Plan 2028 en de bijbehorende organisatie Olympisch Vuur (NOC*NSF 2009), in 2013 het Beleidskader Sportevenementen (Ministerie van VWS 2013). In het Olympisch Plan 2028 wordt ‘het regelmatig succesvol organiseren van aansprekende internationale topsportevenementen’ benoemd als een van de centrale doelstellingen (NOC*NSF 2009:3). Om daar te komen moest er een ‘gericht accommodatie- en evenementenbeleid komen (inclusief de mogelijkheid voor de organisatie van de OS) (ibid). In het Beleidskader Sportevenementen wordt de WESP met naam en toenaam genoemd en geroemd om zijn inhoudelijk expertise (Ministerie van VWS 2013). Belangrijker echter is dat het ministerie aan de subsidieverlening voor evenementen de voorwaarde verbindt dat de aanvrager ‘zorgt

² In 2015 overgenomen door Fontys-Speco.

³ www.evenementenevaluatie.nl, thans niet meer in de lucht. Zie wel nog <https://evenementenevaluatie.wordpress.com>

⁴ Dit is een momentopname. Niet uit te sluiten valt dat er op andere momenten meer of minder leden van de WESP zijn geteld.

voor het monitoren en evalueren van zowel de organisatie van het sportevenement als het programma van side events ... en bij het monitoren en evalueren gebruik maakt van de kennis en richtlijnen van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP)' (ibid:10).

De opname van de WESP in de subsidievoorwaarde van het ministerie gaf een stevige boost aan de WESP. De WESP kwam nadrukkelijk in picture te staan. Het aantal aanvragen voor evenementen-onderzoeken groeide⁵. Het verplicht stellen van het gebruik van de WESP-richtlijnen maakte het lid zijn van de WESP en het deelnemen aan WESP-vergaderingen waardevol voor onderzoekers én betrokken beleidsmakers.

De bloei van de WESP is daarbij zichtbaar in meerdere uitingen en vormen, bijvoorbeeld:

- De ontwikkeling van twaalf 'WESP-modules' (De Boer 2016/2019);
- Een WESP brochure, in het Nederlands en in het Engels, in 2012;
- Presentatie van de WESP op het European Association of Sportmanagement congres in 2013 (Van den Heuvel en De Boer 2013);
- Hoofdstuk over de WESP in brancherapport Sportevenementen in Nederland (De Boer en Van den Heuvel 2014);
- Artikel over de WESP op Alles over Sport (De Boer 2016/2019);
- Verwijzing naar het werk en de mogelijkheden van de WESP in het rapport *De kern plus een link* (Mulier instituut 2016)⁶;
- Verwijzing naar het werk en de mogelijkheden van de WESP in meerdere NLSportraad publicaties (zie paragraaf 4.1).

⁵ De website <https://evenementenevaluatie.wordpress.com/> vermeldt (per 16 juli 2025) voor de periode 2000-2020 94 evenementenonderzoeken.

⁶ In dit rapport wordt gesteld dat 'er - mede door de initiatieven van de WESP - de afgelopen jaren het nodige aan sportevenementenonderzoek heeft plaatsgevonden' (ibid: 7). De WESP wordt in het rapport een rol toe bediend in de realisatie van een 'Sportevenementen Informatie Systeem (SIS)'. Enerzijds door samen met het Kenniscentrum Sport en het Mulier Instituut vorm te geven aan een 'Monitor Sportevenementen'. Anderzijds wordt in het rapport voorgesteld om 'de WESP financieel te faciliteren en daar formeel een verantwoordelijkheid te beleggen voor de realisatie van een systeem van kwaliteitsbewaking (doorontwikkeling richtlijnen en toezicht op toepassen ervan' (ibid: 8).

3 Betekenis van de WESP

In dit hoofdstuk beschrijven we de betekenis van de WESP. We beschrijven eerst de betekenis van de WESP voor de onderzoekers, aansluitend kijken we naar de betekenis voor beleidsmakers.

3.1 Betekenis WESP voor het onderzoek

Unaniem zijn de geïnterviewde onderzoekers het erover eens dat de WESP voor hen van grote betekenis was, en wel op twee manieren.

De eerste betekenis had betrekking op het kennis delen en leren.

‘Je leerde daar echt wat, bij de WESP. Zaken waar je als individueel onderzoeker helemaal geen tijd voor had om dat uit te zoeken. We gingen echt de inhoud in, complexe zaken zoals hoe je meet hoeveel mensen er bij een evenement aanwezig waren als er geen hek omheen stond ...dat was super leerzaam.’ (O).

‘Ik gaf ook een vak sporteconomie, maar ik deed toen nog nauwelijks onderzoek dus het was heel interessant om mannen als Egbert en Pieter te spreken. Dat waren de koplopers van het vak, daar had ik wel boeken van, maar nog helemaal geen gezicht bij, dus dat was machtig interessant ...Ik vond het leuk om daarover mee te denken, je ging wel eens naar een congres, dus op een gegeven moment wist ik er ook wel echt wat van, kon ik me ook wel mengen in de discussie, dat was echt leerzaam voor me. En toen ik die onderzoeken ging doen had ik dat ook echt wel nodig, ik was toen nog geen ervaren onderzoeker, dus ik had daar heel veel steun aan. (O)

‘Je kwam elkaar tegen, je kon wat uitwisselen, dat was heel fijn. En je hoorde natuurlijk nog wel eens wat, daar kon je ook je voordeel mee doen (O)’.

‘Voor het proefschrift moest ik intern een aanvraag doen, en ja dan helpt het wel dat je kunt zeggen dat je in een landelijke werkgroep zit. De WESP heeft me toen echt wel geholpen om die stap te kunnen maken’ (O).

De tweede betekenis van de WESP was dat de richtlijn de onderzoekers hielp om hun rug recht te houden richting kritische opdrachtgevers.

‘Ook daarin waren de richtlijnen van de WESP super belangrijk. Daar kon je je achter verschuilen. Je kon daar altijd een beroep op doen, want ja, wetenschappelijk bepaald he .. dat maakte indruk! Dat een opdrachtgever vragen stelde, waarom zo en als je het anders doet, wat levert dat dan op ... dan kon ik gewoon zeggen: dit is de richtlijn, daar heb ik me aan te houden. Dat doe ik nog steeds trouwens en dat werkt ook nog steeds, ook al worden de richtlijnen niet meer doorontwikkeld ’ (O).

Het wegvallen van de WESP, als gemeenschap van evenementenonderzoekers en als stimulans voor het evenementenonderzoek, heeft volgens de onderzoekers ook effect gehad op de kwaliteit van het evenementenonderzoek.

‘Er is heel veel kennis weggefallen daarna. Het systematisch evalueren van evenementen is echt minder geworden. Nu vinden ze alles best, bij VWS. Als je nu zegt we gaan even met vier man om tafel zitten en je vraagt was het een mooi evenement? Ja hoor, het was een mooi evenement. Waren mensen blij? Ja hoor mensen waren blij. We vragen het ze niet, maar wij zijn tevreden. En je schrijft dat op, dan krijg je ook gewoon je subsidie. De eisen zijn nu wel heel laag qua evalueren en monitoren. Dat vind ik wel jammer, als je ziet waar we ooit waren. Toen wilden we echt evalueren en dat laten doen door de beste mensen op de beste plekken. Maar dat is echt helemaal

weg. Als je maar een beetje wat cijfers bij elkaar knutselt ... En dan zie ik die cijfers ... Ik neem ze wel over hoor, maar ik weet gewoon dat het onzin is ... opgeklopte cijfers. In die zin zijn we terug bij af (O).

'Er is nu wel een ander netwerk, van Moves, maar dat is anders. Daar zijn maar vier partijen bij aangehaakt. De anderen zijn allemaal afgehaakt. Die zie je ook nauwelijks meer. Geen idee wat die nog aan evenementen-onderzoek doen. En daar worden ook geen richtlijnen meer ontwikkeld' (O).

3.2 Betekenis WESP voor het beleid

Ook voor het beleid had de WESP op verschillende wijzen betekenis.

'De WESP bracht ons een mooie methode. Dat was een duidelijke en makkelijk meetbare, economische impact. Dat je het ook kon vergelijken. En in de overleggen werd ook veel gesproken of andere aspecten, het maatschappelijke. Daar wilden we wel bij aangehaakt blijven. Het was gewoon een interessante club mensen om geregeld te zien (B).

'We stuurden die onderzoeken vaak mee met aanvragen voor het fonds, of met beleidsstukken, over hoeveel hotelovernachtingen en zo, daar hielp het in, in de nota's en het geld regelen' (B).

'Voor ons was dat goud. Wij hadden dat nodig. We wilden meer sportevenementen, en dan moest je wel laten zien wat je daarmee kon, met die evenementen. Wat dat betekende. Economisch. Maar ook anderszins. Dus ja, daar hadden we wel belang bij' (B).

'Super waardevol was dat, de WESP! Dat je op een website zo al die onderzoeken kon vinden. En min of meer vergelijkbaar ... dat was heel handig, voor ons. Daar konden wij dan weer onze eigen analyses op loslaten' (B).

Met de WESP richtlijnen werd het mogelijk om op een relatief eenvoudige wijze de (economische) betekenis van sportevenementen vast te stellen. En dat volgens een methodiek die vertrouwen wekte en die leidde tot uitkomsten die (min of meer) vergelijkbaar waren. Dat zo'n methodiek er lag, stimuleerde enerzijds beleidsmakers om stil te staan bij verantwoordingen naar financierders (gemeenteraden, Provinciale Staten). Anderzijds wakkerden de richtlijnen de interesse van onderzoekers aan om het thema evenementenonderzoek te omarmen en in te investeren. In dat licht vormde de WESP een katalysator voor zowel het sportevenementenonderzoek als het –beleid. De toegankelijkheid van de WESP en de consequent volgehouden open-source gedachte waren daarbij belangrijke factoren om kennis te verspreiden en toe te passen.

4 Teloorgang van de WESP

Hoe betekenisvol de WESP ook is geweest, in 2019 hield de WESP op te bestaan⁷. De indruk is, dat het uiteenvallen van de WESP een geleidelijk proces is geweest. Al een tijd daarvoor was duidelijk geworden dat de WESP iets van zijn allure en energie aan het verliezen was. Dat proces uitte zich onder andere in stroever verlopende vergaderingen die door minder mensen werden bezocht, en in een (nooit afgeronde) zoektocht naar alternatieve financierings- en organisatievormen.

In dit hoofdstuk kijken we welke factoren eraan hebben bijgedragen dat de WESP uiteenviel. We kijken daarvoor eerst naar factoren van buiten de WESP die de WESP voor een uitdaging plaatsten. Vervolgens kijken we naar factoren van binnen de WESP die de WESP hinderden om soepel met die uitdagingen om te gaan.

4.1 Externe factoren

Terugkijkend lijken er vier externe factoren die die een rol speelden in het uiteenvallen van de WESP.

1 Olympisch Vuur

Een belangrijke factor was het loslaten van het Olympisch Plan 2028 en de beëindiging van de bijbehorende beweging Olympisch Vuur najaar 2012. Dit gebeurde nadat de landelijke politiek zijn steun aan het plan opzegde. In het regeerakkoord van Rutte II van oktober 2012 valt daarover te lezen:

‘Topsportevenementen kunnen waardevol zijn voor de Nederlandse economie en hebben een positieve uitstraling naar de breedtesport. Het binnenhalen en organiseren van de Olympische Spelen brengt echter veel financiële risico’s met zich mee. Hiervoor is weinig draagvlak in de samenleving in een tijd van crisis en bezuinigingen. We onderschrijven de ambitie om de Nederlandse sport op Olympisch niveau te brengen, zonder de Olympische Spelen naar Nederland te willen halen’ (VVD/PvdA 2012:24/25).

Met het beëindigen van het Olympisch Vuur verviel ook de drijfveer vanuit NOC*NSF om financieel bij te dragen aan de doorontwikkeling van de richtlijnen en te participeren in de WESP. *‘Dat hield van de ene dag op de andere op. Ik was net een half jaar voorzitter, en toen was ik mijn baan kwijt. Dat voorzitterschap ben ik wel blijven doen, maar niet meer vanuit Olympisch Vuur’ (B).* Het loslaten van de Olympische ambities betekende niet het einde van de Nederlandse ambities om te komen tot betekenisvolle (topsport-)evenementen, maar het leidde wel tot het opdrogen van een tot dan voor de WESP gunstige beleidslijn en bijbehorende contacten. Pas december 2014 wordt die band min of meer hersteld, als vanuit het netwerk ‘Kracht van Sportevenementen’ (NOC*NSF, VWS, grote steden en provincies) een vertegenwoordiger aanschuift bij de WESP overleggen.

⁷ Wanneer de WESP exact ophield te bestaan, is niet geheel duidelijk. Op 24 september 2019 stelt initiatiefnemer Oldenboom aan de WESP leden voor om de werkgroep per 7 december 2019 op te heffen. Op 31 oktober 2019 plaatst een aantal betrokkenen bij de WESP op een nieuwe website <https://evenementenevaluatie.wordpress.com/> een bericht dat de WESP inderdaad is opgeheven. De groep wil een doorstart maken, een doorstart die die er overigens nooit is gekomen. Tot de groep behoren: de Hogeschool Arnhem en Nijmegen, de Hogeschool van Amsterdam, de Haagse Hogeschool, Inholland Hogeschool, Hanze Hogeschool en het Mulier Instituut.

2 NLSportraad

Een tweede voor de WESP relevante ontwikkeling was de installatie per juni 2016 van de Nederlandse Sportraad (NLSportraad 2016). De NLSportraad is opgericht om de regering te adviseren over een slagvaardig sportbestel (ibid). In de eerste jaren van zijn bestaan publiceert de NLSportraad een scala aan rapporten en adviezen over sportevenementen (o.a.: NLSportraad 2017, 2018a, 2018b, 2019, OGV Advies 2018). Ook geeft de NLSportraad opdrachten aan individuele onderzoekers binnen het WESP netwerk (Hover en Slender 2018, De Boer 2018).

In eerste instantie lijkt de komst van de NLSportraad voor de WESP een gunstige omstandigheid. Er komt meer aandacht voor het thema sportevenementen, en er komt een speler bij met interesse in kennisontwikkeling. Maar die speler brengt ook nieuwe inzichten en perspectieven in, en die pakken voor de WESP niet onverdeeld gunstig uit.

In het advies *Nederland op de Kaart* benoemt de NLSportraad (2017) de WESP nog meerdere malen en wordt dankbaar gebruik gemaakt van de data die in WESP verband zijn verzameld. De NLSportraad benoemt 'dat de WESP richtlijnen gemakkelijk uitvoerbaar zijn' en hebben geleid tot meer focus op economische en maatschappelijke impact bij de planvorming en uitvoering van evenementen' (ibid:49). Tegelijk wordt echter gesteld dat 'de WESP methode niet voorziet in een werkelijke (maatschappelijke) kosten-batenanalyse, die op andere beleidsterreinen met overheidsuitgaven gehanteerd wordt' (ibid 50). De NLSportraad constateert dat 'evenementenorganisatoren moeite hebben met een aantal uitgangspunten bij de WESP methode (ibid:50) en dat 'de instrumenten toe zijn aan doorontwikkeling, maar dat hiervoor geen middelen beschikbaar zijn' (ibid:55).

In een daaropvolgend rapport (OVG 2018) wordt de WESP als 'keurmerk' benoemd, en wordt geadviseerd om de WESP te betrekken bij de doorontwikkeling mogelijk richting een MKBA (ibid14). Die lijn – richting een MKBA - zet de NLSportraad in het daaropvolgende advies *Open kaart bij impact* (NLSportraad 2018a) door. Geconstateerd wordt dat 'de prognose en evaluatie van de impact van sportevenementen aan verbetering toe is' (ibid:19). Met die verbetering doelde de NLSportraad enerzijds op inhoudelijke kwesties (wat meet je), en anderzijds op het construct van het impact meten (wie bepaalt dat er wat gemeten moet worden). De NLSportraad adviseert de minister om 'de huidige meetmethodes te vervangen door een modelaanpak' (voor een MKBA, kb), en de doorontwikkeling van dat instrument te beleggen bij het Kenniscentrum Sport (ibid:21). De WESP, vernoemd als 'open source netwerk van onderzoekers en partners' (ibid:13), wordt daarin geen rol toebedeeld. De NLSportraad komt vervolgens met een eigen richtlijn voor het uitvoeren van een MKBA voor sportevenementen, 'als aanvulling op de bestaande WESP-richtlijnen' (NLSportraad 2018b). Twee leden van de WESP zijn betrokken bij het proces van totstandkoming van de richtlijn, maar de richtlijn wordt voor de NLSportraad vervaardigd door adviesbureau Rebel.

In een later advies *Regie op kennis* (NLSportraad 2019) stelt de NLSportraad vraagtekens bij het functioneren van de kennisketen rond sportevenementen, en komt het tot aanbevelingen daarvoor. De WESP komt daar niet meer in voor, omdat de NLSportraad heeft vastgesteld dat 'de WESP community per december 2019 ophoudt te bestaan' (ibid:5).

3 Uitontwikkeling richtlijnen en doorontwikkeling van veld en thema

Een derde voor de WESP relevante factor, in het verlengde van de komst van de NLSportraad, heeft te maken met de ontwikkelingen in het veld en het thema zelf. Ook daar treden veranderingen op.

De WESP startte in 2009 als platform voor sporteconomische onderzoekers. De economische richtlijn die binnen het platform werd ontwikkeld, is dan ook veruit de meest gebruikte. Aan die richtlijn is nog het nodige toegevoegd en doorontwikkeld, bijvoorbeeld om het aantal bezoekers van openbare evenementen (wielerrondes, marathons) verantwoord in kaart te brengen. Maar toen de basis eenmaal stond, gaf dat een andere dynamiek.

'Ja, daar waren we op een gegeven moment wel klaar mee. Er viel verder nog voldoende te doen hoor. Over media-waardes, of over maatschappelijke impact ... maar dat had toch niet dezelfde dynamiek. En leverde ook meer discussie op. Dat was minder eenduidig ... dat was lastiger dan aan het begin ...' (O).

Het veld neemt daarbij geleidelijk aan ook een andere houding aan ten aanzien van kennis en onderzoek. Er komt minder focus op het legitimeren van de (economische) betekenis van sportevenementen. Dat stelt de WESP voor een uitdaging.

'Je ziet nu meer realisme aan de voorkant. Nu zeg ik, als je voorzichtig bent, blijf bij wat het evenement echt is en ga geen hele grote dingen beloven op impact gebied. Het wordt een volksfeest we willen dat het goed georganiseerd is, dat het veilig is, dat er media aandacht is, dingen waar je ook niet echt onderzoek voor nodig hebt om dat aan te tonen. Meer realisme aan de voorkant dus. Er is meer vertrouwen in evenementen. In die zin is de sector volwassener geworden' (O).

'Veel van die onderzoeken verdwenen ook in een la, dan werd er wel wat over opgeleverd, persbericht, maar dan was het ook klaar. Nu wordt er meer mee gedaan' (B).

'Het was een relatief goedkope manier om onderzoek te doen. Met een mooie combi van een wetenschappelijk onderzoeker plus een hogeschool de koppeling met onderwijs ... Zeker in t begin hielp dat, dat was een goede constructie. Maar nu doen we het niet meer met een hogeschool. Nu krijgen we gewoon vier a4'tjes met figuren en een oplegger met wat tekst, we krijgen precies wat we willen weten' (B).

Met de groei van het evenementenonderzoek komt de WESP zelf ook in een ander vaarwater terecht. De markt voor evenementenonderzoek groeit. De pioniers van het eerste uur - met hun drive voor kennisdeling – zien dat hun werkgebied ook nieuwe (commerciële) toetreders aantrekt. Nieuwelingen die kansen ruiken in een interessante markt. Dat brengt een nieuwe dynamiek in de groep.

'De vergaderingen waren aan het begin heel interessant, we waren echt bezig om na te denken hoe je nou zo'n onderzoek doet, daar gingen we echt over in discussie ... Dat veranderde toen er een heel peloton zzp'ers ging aansluiten. Op een gegeven moment zat Jan en Alleman daar aan tafel, die groep werd groter, en de gesprekken ging steeds vaker over financiën. Maar ik had helemaal geen zin om het daar over te hebben, daar kwam ik niet voor. Toen werd het voor mij wel minder ...Het kennis gedreven eraf ging, het werd meer geld gedreven' (O).

'In het begin waren die belangentegenstellingen er niet, of minder. Maar tegen het einde zag je wel grotere verschillen. ... Als je samen voor één doel gaat, dan moet je daar ook samen voor gaan, de ander wat gunnen, we doen dat samen ... Dat was aan het begin meer, toen voelde het meer als een gezamenlijk doel of belang. Op een gegeven moment werd dat minder, toen werd het financieel interessanter, en ja dan krijg je discussies' (B)

4 Financiering

Wat de WESP niet helpt, is dat het niet lukt om structurele financiering te vinden. Met het beëindigen van het Olympisch Vuur in 2012 valt een belangrijke steunpilaar onder de WESP weg. De NLSportraad kan voor zijn adviesontwikkeling wel deelprojecten wegzetten bij WESP leden, maar is niet in de positie om (financieel) bij te dragen aan de ontwikkeling van wetenschappelijk of praktijkgericht onderzoek. Ook VWS en Kracht van Sportevenementen zijn niet genegen de WESP financieel te ondersteunen. Binnen de WESP leidt dat tot discussies. Er komt een werkplan, maar daarvoor ontbreekt de financiering. Vooral voor de commerciële leden van de WESP, begint dat te knellen. Financiën worden binnen de WESP een issue, of dat nu gaat om vergoedingen voor een 'peer review' of om een verdienmodel met licentiesystemen en een certificeringsstructuur. In de zoektocht naar financiering worden in 2017 nog verstrekkende voorstellen gedaan voor de oprichting van eerst een WESP vereniging en later een WESP stichting. Uiteindelijk zal geen van die voorstellen het halen. En houdt de WESP op te bestaan.

4.2 Interne factoren

Duidelijk is dat de WESP in de tweede helft van zijn bestaan te maken krijgt met uitdagingen. Bekende spelers met wie goede contacten bestaan, vallen weg. Het veld zelf verandert en stelt andere eisen. Nieuwe spelers met andere ideeën betreden het veld. Ondertussen lukt het niet om financiering te vinden

voor de WESP, en treden nieuwe leden toe met andere beelden en belangen. In deze paragraaf bekijken we welke factoren de WESP hinderden om slagvaardig met die wijzigende omstandigheden om te gaan.

Opzet en interne organisatie van de WESP

Zoals gesteld in hoofdstuk twee, startte de WESP welbewust als een laagdrempelige en informele 'onderzoeksgemeenschap'. Aan het lidmaatschap van de WESP waren geen voorwaarden gesteld.

Deelnemers werden alleen geacht een motivatie te hebben om te leren en kennis te delen en een zekere tijdsinvestering te doen. Die visie hielp de WESP om te groeien en mensen aan zich te binden.

Met de groei van de WESP en het toetreden van nieuwe leden bleek die aanvankelijk succesvolle aanpak ook een keerzijde te hebben. Nergens was vastgelegd hoe besluiten werden genomen of hoe verschillen van inzicht konden worden opgelost. Ook het eigenaarschap van de WESP was niet vastgelegd. In de tweede fase van de WESP, als de groep groeit, er frustraties ontstaan over het uitblijven van financiering en er discussie ontstaat over de koers van de WESP, leidt dat tot problemen. Het besluiten op basis van consensus leidt dan vooral tot besluiteloosheid en slepende discussies, en de bijbehorende ergernissen. Er is weliswaar een voorzitter, maar die is vooral 'technisch voorzitter' en heeft niet de bevoegdheid of het mandaat om besluiten te nemen.

Die ergernissen vinden mede een voedingsbodem in verschillen tussen twee groepen onderzoekers van de WESP. Enerzijds de publiek gefinancierde onderzoeksorganisaties (hogescholen, Mulier Instituut), anderzijds de privaat gefinancierde onderzoeksorganisaties (onderzoeksbureaus). Voor hogescholen was de WESP met het bijbehorende evenementenonderzoek primair een mogelijkheid om praktijkgericht onderzoek te doen. Financiering was daar ondergeschikt aan.

'Met zo'n onderzoek verdiende je zeg 5000 euro, dat vond ik prima, dan kon de school daarvan weer een copiermachine voor kopen. Maar het maakte mij niet veel uit. Ik heb het ook wel eens gratis gedaan ...maar voor die zzp'ers lag dat anders' (O).

Voor de onderzoeksbureaus was de WESP een mogelijkheid om hun bedrijf financieel gezond te houden. Als dusdanig hadden zij net zo zeer baat bij de WESP als de hogeschool-onderzoekers, maar met minder ruimte om te kunnen investeren in de WESP en een grotere opgave om die investering te laten renderen.

'Dat botste ook wel natuurlijk, met hogescholen die met studenten in de weer gingen ... Altijd lastig, maar zij konden wel tegen veel lagere kosten opereren. En dan kwam ik bij mijn opdrachtgever aan met mijn prijskaartje, moest ik dat weer uitleggen' (O).

Terugkijkend kan alleen maar worden gesteld dat de WESP niet in staat is gebleken om die verschillen te overbruggen, en om de organisatie tijdig aan te passen aan de veranderende interne en externe omstandigheden.

Focus en externe gerichtheid

Onderliggend aan die moeilijkheden was dat de WESP sterk inhoudelijk gefocust was - en ook altijd is gebleven.

'Technenuten. Het waren discussies met en tussen technenuten. Daar hadden ze grootste lol in. Daar draaide het om, in de vergaderingen, daar ging alle aandacht naar toe' (B).

...'Dan gingen onderzoekers met de onderzoekers in gesprek, nou dat is altijd interessant ... Dat wordt al gauw heel technisch, ja ... Onderzoekers zijn toch andere denkers, die denken vanuit onderzoek, vanuit hun eigen bubbel, van theorieën en methodes' (B).

De leden van de WESP vonden elkaar in een sterke focus op de inhoud. Dat was de kracht van de WESP, maar ook de zwakte. De aandacht ging primair naar de inhoud, en minder naar het proces of de 'omgeving' waarin de WESP opereerde.

'Ik zou daar nu veel bestuurlijker naar kijken ja, maar toen hadden we daar eigenlijk geen oog voor' (O).

Er is verschil tussen gelijk hebben en gelijk krijgen. Ik had daar vanuit mijn positie wellicht meer in kunnen betekenen, maar ja, zo gaan die dingen ... '(O).

Die gerichtheid op de inhoud uitte zich op verschillende wijzen en was ook op meerdere wijzen voelbaar. Een aspect daarvan was dat de WESP een netwerk was van individuele onderzoekers. Dus geen leden die in de WESP hun organisatie vertegenwoordigden, maar leden die op persoonlijke basis en op persoonlijke titel lid waren. Daarmee bleef de WESP een netwerk van individuen. Individuele onderzoekers die ruimte kregen om zich persoonlijk te binden aan de WESP. De organisaties daarachter vonden dat doorgaans prima, maar waren als dusdanig niet aan elkaar verbonden en deelden ook niet een gezamenlijke ambitie.

'De lector was er wel blij mee. Maar de WESP was klaarblijkelijk niet belangrijk genoeg om ervoor te gaan toen ik aangaf te gaan stoppen ... We hebben vanuit de lectoraten wel veel opgetuigd, maar dat ging eigenlijk buiten de lectoren om, die afstand was best groot. We zaten strategisch net niet hoog genoeg in de boom' (O).

Voor het aan de WESP binden van andere organisaties was dat niet perse een voordeel.

'Je wist bij voorstellen van de WESP eigenlijk nooit van wie het kwam. Of je nu met een lid van de WESP sprak, of met de WESP als geheel. Dat maakte het moeilijk om vertrouwen te hebben in de WESP' (B).

'Als overheid wil je investeren in structuren, kapstokken waar je je beleid aan kan ophangen. Waar je taken en verantwoordelijkheden duurzaam kunt beleggen. Dat was de WESP niet, in onze ogen. Dat waren individuen, maar zonder organisaties erachter. Als Pietje of Klaasje wegviel, wat zou er dan over blijven van de WESP.... Los zand, dat was het ... los zand' (B).

'De WESP leek vooral aan personen te hangen, en niet aan instituten' (B).

Het was daarbij voor de niet-onderzoekers merkbaar dat er discussie was binnen de WESP, verschillen van inzicht of zelfs openlijk conflict.

'Dat was wel voelbaar ja, onder de oppervlakte. En daar werd ook wel over gesproken bij ons intern. Het WESPennest, werd er dan gezegd. Dat gaf niet veel vertrouwen'. (B).

Het is ook niet dat er vanuit de WESP geen pogingen zijn ondernomen om meer draagvlak te vinden voor de WESP. Er zijn brieven gestuurd, werkplannen opgesteld en gesprekken gevoerd, met meerdere partijen. En kansen waren er ook wel. Maar de juiste snaar raken, bleek niet eenvoudig.

'Er lagen bij ons echt wel mogelijkheden. En ook voor heel behoorlijke bedragen. Maar we kregen nooit het voorstel waar we op zaten te wachten' (B).

'Ja er zijn wel gesprekken geweest ja. Maar of die nu lekker liepen ... En ja, je werd wel eens op je schouder getikt bij een evenement ... Maar meer heb ik er ook niet van gemerkt, van de WESP. Op een gegeven moment merkten we dat de site niet goed meer werd onderhouden ... Dat voelde niet goed, dat riep ook wel vragen op ...' (B).

'Wanneer zie je nou onderzoekers in Den Haag? Eigenlijk nauwelijks, toch?' (B).

In een ultieme poging is nog gekeken of de WESP kon worden omgevormd tot een WESP vereniging of stichting. Een rechtspersoon dus, die in staat was om aanvragen te doen en middelen te ontvangen, of als beheerder kon optreden voor het uitgeven van licenties. Die stap betekende een breuk met de oorspronkelijke filosofie en leed schipbreuk op verschillen in inzichten en een moeizame besluitvormingsstructuur. Was het nodig, om van de WESP een rechtspersoon te maken?

'Die collectiviteit, dat hangt ook niet aan de rechtsvorm. Een vereniging of stichting had niet het verschil gemaakt. Dat kost ook weer allemaal geld, en dan moet er weer een directeur op en zo ... Dat kun je ook anders regelen, waarbij een hogeschool namens de rest optreedt of zo ...' (B-)

Wat nodig was, was voor de WESP om het niveau van individuele leden te ontstijgen en borging te vinden in een organisatorisch collectief. Een collectief dat zoals alle collectieven leunt op individuen, maar daar nooit helemaal afhankelijk van wordt. En daarmee aan zijn partners een perspectief van duurzaamheid biedt. Die stap is binnen de WESP nooit gemaakt. Bovenal verstond de WESP de kunst van het evenementenonderzoek. Daar lag de kracht, maar tegelijk ook de zwakte van de WESP.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de WESP in zijn tienjarig bestaan van grote betekenis is geweest voor de kennisontwikkeling rondom sportevenementen. De WESP lifte in die periode niet alleen mee op de groeiende belangstelling voor sportevenementen, maar voedde die belangstelling ook zelf met goed toepasbare richtlijnen en instrumenten. Die richtlijnen helpen beleidsmakers tot op de dag van vandaag om de (economische) betekenis van sportevenementen op een eenvoudige wijze handen en voeten te geven, en daarmee om steun en draagvlak te creëren voor die evenementen.

De vraag die daarmee ontstond naar sportevenementenonderzoek, leidde ertoe dat meerdere hogescholen en onderzoeksbureaus zich op dit vlak konden en wilden ontwikkelen. De WESP als gemeenschap van sportevenementenonderzoekers stimuleerde de kennisontwikkeling over het thema en leverde een belangrijke bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van de betrokken onderzoekers. Tegen de achtergrond van het feit dat een en ander gestalte heeft gekregen zonder noemenswaardige investeringen van welke landelijke organisatie dan ook, is dat een bijzondere prestatie. Nederland evenementenland mag de initiatiefnemers en diverse leden van de WESP dankbaar zijn voor wat zij hebben bewerkstelligd.

Een institutie is een duurzaam antwoord op een duurzame vraag, zo leren sociologie-studenten in hun eerste jaar. De WESP is geen institutie gebleken. Na ruim tien jaar meer en minder succesvol opereren als informeel netwerk, kwam in 2019 een einde aan de WESP. Aan dat einde lag een combinatie van externe en interne factoren ten grondslag. De WESP had succesvol ingespeeld op de vraag naar goed toepasbaar onderzoek naar de (economische) betekenis van sportevenementen. Maar toen het veld veranderde, had de WESP daar geen passend weerwoord op. Evenmin lukte het de WESP om voor zijn bestaan en doorontwikkeling proposities te ontwikkelen die voor belanghebbenden aantrekkelijk genoeg waren om in te investeren. De vorm die de WESP bij aanvang had gekregen en die destijds bijdroeg aan de ontwikkeling van de groep - een democratisch geleid licht netwerk van individuele onderzoekers - bleek bij de groei en toenemende diversiteit van de groep eerder een last dan een lust, en hinderde de borging van de groep in een duurzamer construct.

5.2 Aanbevelingen

Het hoeft niet geheel te verbazen dat er een einde kwam aan de WESP. Maatschappelijke thema's en bijbehorende initiatieven komen en gaan, in het onderzoek en daarbuiten. Wat het vandaag goed doet, kan morgen worden vervangen door iets anders, iets hippers, iets dat beter aansluitend bij de tijd. Zo ook de WESP.

De WESP zal ook niet de eerste groep zijn die, na een aanvankelijk veelbelovende start, er niet in slaagt om een succesvolle stap te zetten naar volwassenwording. Dat lot is meer initiatieven beschoren, en niet de minste bovendien.

Het sportevenementenonderzoek is ook niet dood. De WESP richtlijnen worden niet meer actief onderhouden, maar worden wel nog steeds gebruikt. En in het Zon MW Moves programma⁸ krijgt het sportevenementenonderzoek op een andere wijze verder gestalte - met deels dezelfde harde kern van onderzoekers.

Maar met de teloorgang van de WESP is ook het nodige verloren gegaan. Verrichte evenementenonderzoeken worden niet meer bij elkaar geplaatst in een centrale database. De ontwikkelde richtlijnen worden niet meer onderhouden of doorontwikkeld. En er is geen plaats meer waar

⁸ Zie <https://cit.sport.nl/onderzoeksprogramma-moves>

geïnteresseerden in evenementenonderzoek (onderzoekers en beleidsmakers) elkaar treffen, inspireren en van elkaar leren. Een groot aantal spelers is afgehaakt, er is geen 'community' meer.

Wat valt er van de WESP te leren voor hogescholen die de ambitie hebben om zich te ontwikkelen tot een krachtige SPRONG-groep? Die zich willen ontwikkelen tot een serieuze partner voor beleidsmakers in het veld van sport en bewegen? Wetende dat de (sport-)hogescholen zich ook de afgelopen jaren zijn blijven door ontwikkelen, lijken er voor twee centrale lessen te trekken uit de ontwikkeling van de WESP.

1 De onderzoeksbubbel uit

Onderzoekers denken vanuit onderzoek, zo verwoordde een van de geïnterviewde beleidsmakers zijn/haar visie op de WESP. De WESP was een vakinhoudelijk gremium, gericht op kennisontwikkeling in het algemene belang. Die focus, op de ontwikkeling van het vak sportevenementenonderzoek, was de kracht van de WESP en de reden voor leden om toe te treden tot de WESP. Toen die focus verdween, en andere discussiepunten de overhand kregen, verloor de WESP een deel van zijn glans.

Maar de teloorgang van de WESP zegt ook hoe belangrijk andere dan onderzoeksvaardigheden zijn in het bouwen van een duurzaam construct dat optreedt als krachtige kennispartner van het beleid. Om daar funding voor te vinden, en passende organisatievormen. Om om te gaan met een diversiteit aan perspectieven en posities, met conflicterende meningen en agenda's, van onderzoekers en beleidsmakers, en van onderwijsinstellingen en adviesbureaus. Dan gaat het niet meer alleen om vakinhoudelijke discussies, maar juist om andere zaken: om conflicten op te lossen en tot organisatievormen te komen waar participatie en daadkracht elkaar sterken en niet in de weg staan; om de vertaalslag te maken naar het beleid en zich daar succesvol te positioneren; om proposities gedragen te krijgen en om in te spelen op veranderende omstandigheden en nieuwe spelers. Dus ja, vernieuwend en inspirerend onderzoek ontwikkelen, maar ook vraaggericht werken, lobbykracht ontwikkelen en bestuurlijk en strategisch handelen omarmen.

Zoals iedere gemeenschap is ook een onderzoeksgemeenschap een gesloten gemeenschap, functionerend binnen zijn eigen 'bubbel'. De les die de WESP ons leert is dat het voor iedere onderzoeksgroep met een maatschappelijke ambitie nuttig is om bij tijd en wijle uit de eigen onderzoeksbubbel te treden. Hetzij door de eigen mensen daar tijd voor te geven en in op te leiden, hetzij door buitenstaanders toe te laten tot die bubbel. Of dat jaren geleden de WESP had kunnen redden, zullen we nooit weten. Maar hogescholen doen er goed aan zich op dit vlak te blijven ontwikkelen, en niet teveel in te graven in de eigen onderzoeksbubbel.

Die boodschap gaat overigens niet alleen onderzoekers aan. Ook van beleidsmakers mag worden verwacht dat zijn uit hun bubbel weten te stappen. Dat ze zich weten te verhouden tot de wereld van het onderzoek, met zijn eigen dynamiek en organisatievormen. Dat de WESP ophield te bestaan, is zeker niet alleen de betrokken onderzoekers aan te rekenen (als dat al het geval is). Ook de betrokken beleidsmakers hebben daar een rol in gespeeld. Als de WESP één ding heeft geleerd, dan is het dat onderzoek en beleid niet vanzelf makkelijk samengaan. En dat een goede wisselwerking van beide partijen de nodige inzet en lenigheid vergt.

2 Een robuuste partner

Los zand, zo werd de WESP gekwalificeerd door een van de geïnterviewde beleidsmakers. De WESP hing teveel op personen en bood te weinig organisatorisch vertrouwen. Het waren vooral individuen die zich verbonden aan WESP, zonder expliciet commitment of engagement van de betreffende hogescholen. Dit lijkt een negatief effect te hebben gehad op de mogelijkheden om (financieel) draagvlak te vinden voor de WESP.

Aan die situatie lijkt nog niet veel veranderd. Sporthogescholen werken wel samen, bijvoorbeeld binnen het sportlectorenplatform⁹, maar profileren zich naar buiten toe nog niet of nauwelijks als eenheid. Een eenheid waarbinnen partijen elkaar opzoeken en versterken, naar binnen zorgdragen voor afstemming tussen de diverse onderdelen en zich naar buiten als één presenteren. Een eenheid die zich meerjarig committeert aan een ambitie en aan een programma, en voor dat programma steun zoekt bij het beleid.

De WESP was nooit een gelijke van goed geborgde organisaties als het Mulier Instituut, het Kenniscentrum Sport en Bewegen of willekeurig welke strak geleid onderzoeksbureau. Vraag is of een groep van hogescholen zichzelf ooit zo kan presenteren. Maar sporthogescholen staan wel voor een keuze: blijven we ons presenteren als individuele (samenwerkende) opleidings- en onderzoeksorganisaties, of treden we naar buiten als één robuuste eenheid.

CELTH

*Binnen de wereld van recreatie en toerisme hebben drie hogescholen in 2015 een stap gezet om hun samenwerking meer kracht bij te zetten. Als **Celth** (Centre of Expertise Leisure, Tourism & Hospitality) treden de drie nu naar buiten als kennispartner voor het beleid. Voor meer over Celth, zie bijlage 2.*

Die stap, als sporthogescholen naar buiten treden als één robuuste eenheid, vergt het nodige aan inzet, afstemming en bestuurlijke lenigheid. Maar een dergelijke stap biedt ook meer vertrouwen en daarmee kansen voor sporthogescholen om zich als krachtige partner van het sportbeleid te profileren, zo laat de casus van de WESP zien. Daar ligt een vergezicht, een perspectief. Voor hogescholen in het algemeen, en voor het Sprongproject PASS in het bijzonder.

⁹ Zie <https://www.sportenbeweegonderzoek.nl/>

Referenties

Boer, W. de en M. van den Heuvel (2014). *Ontwikkeling van sportevenementenonderzoek en de WESP*. In: Paul Hover, Jerzy Straatmeijer en Koen Breedveld (red.), *Sportevenementen in Nederland*, pp. 118-131. Utrecht: Mulier Instituut.

Boer, W. de (2016/2019). *Sportevenementen: wat levert het op?*
<https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/sportevenementen-wat-levert-het-op/>

Boer, W. de (2018). *De economische impact van sportevenementen*. Den Haag: NLSportraad.

Broek, B van den, E. Oldenboom en P. Verhoogt (2007). *Tijd voor Sporteconomie. Verslag bijeenkomst Sport en Economie 15 maart 2007*. Amsterdam: MeerWaarde Onderzoeksadvies.

Breedveld, K. en P. Hover (2016). *De kern plus een link*. Utrecht: Mulier Instituut.

Heuvel, M. van den en W. de Boer (2013). *Developing tools for the measurement of social and economic impact of sport events (posterpresentatie)*. Tilburg / Nijmegen: Fontys Sporthogeschool / HAN.

Hogeschool Arnhem en Nijmegen (2009). *Persbericht 1 september. Werkgroep hogescholen onderzoekt effecten La Vuelta en Tour de France*. Nijmegen: HAN.

Hover, P. en H. Slender (2018). *Sociale impact van sportevenementen: state of research*. Den Haag: NLSportraad.

Ministerie van VWS (2013). *Beleidskader sportevenementen*. Den Haag: ministerie van VWS.

NLSportraad (2016). *Nieuwsbericht 1 juni 2016. Oprichting Nederlandse Sportraad*.
<https://www.nederlandse-sportraad.nl/actueel/nieuws/2016/06/01/oprichting-nederlandse-sportraad>

NLSportraad (2017). *Nederland op de kaart. Analyse van 25 grote sportevenementen in Nederland*. Den Haag: NLSportraad.

NLSportraad (2018a). *Open kaart bij impact. Advies om de impact bij sportevenementen te vergroten*. Den Haag: NLSportraad.

NLSportraad (2018b). *Handreiking MKBA sportevenementen. Een handreiking voor het ex-ante en ex-post in kaart brengen van de maatschappelijke kosten en baten van sportevenementen*. Den Haag: NLSportraad.

NLSportraad (2019). *Regie op kennis Advies over de kennisketen*. Den Haag: NLSportraad.

NOC*NSF (2009). *Olympisch Plan 2028 – het sportklimaat op Olympisch niveau*. Arnhem: NOC*NSF.

OGV Advies (2018). *Regie gewenst Initiatief en coördinatie gewenst om kennisontwikkeling over sportevenementen te stimuleren*. Den Haag: NLSportraad.

Oldenboom, E. (2006). *The costs and benefits of major sportevents (proefschrift)*. Amsterdam: MeerWaarde Onderzoeksadvies.

Pass (2023). *Trajectvoorstel SPRONG MOOI Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA*.

VVD/PvdA (2012). *Bruggen slaan Regeerakkoord VVD - PvdA 29 oktober 2012*.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2012/10/29/regeerakkoord>

WESP (2009). *Missie document. Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP) van het Platform Sporteconomie.*

Bijlage 1: geïnterviewde personen

Onderzoekers

Egbert Oldenboom	Hogeschool Arnhem en Nijmegen/ Meerwaarde Onderzoek, oprichter WESP, secretaris tot december 2011
Willem de Boer	Hogeschool Arnhem en Nijmegen, secretaris WESP dec 2011-juni 2015
Mark van den Heuvel	Fontys Speco, secretaris WESP juni 2015-2019
Hans Slender	Hanze Instituut Sportstudies
Paul Hover	Mulier Instituut
Pieter Verhoogt	Sport2B

Beleidsmakers

Mariette van der Voet	NLSportraad
Lennart Langbroek	NLSportraad
Sybrecht Lensink	NOC*NSF
Jan Vlasblom	NOC*NSF / zelfstandig, voorzitter WESP 2012-2019
Gerda IJff	Rotterdam Topsport

De weergegeven organisaties betreffen de organisaties waar de betrokken destijds voor werkten, en/of waaruit ze betrokken zijn geweest bij de WESP.

Bijlage 2: Celth, een model voor sporthogescholen?

Celth¹⁰ is ontstaan in 2013, toen er als onderdeel van het topsectorenbeleid ruimte kwam om kenniscentra in te stellen. Toerisme behoorde formeel niet tot een topsector, maar de kans stimuleerde drie hogescholen (Hogeschool Zeeland, NL Stenden en NHTV thans BUAS) om het gesprek aan te gaan en Celth op te richten. Doel was om een duurzame en stabiele basis te realiseren onder de samenwerking tussen de hogescholen, ook als de overheid daar maar ten dele in wilde voorzien.

Celth is van meet af aan stevig ingebed in de organisatie van de betrokken hogescholen. Administratief is Celth ondergebracht bij een van de drie hogescholen. Een bestuurlijk convenant borgt dat er tussen de partijen zonder btw-perikelen met middelen kan worden geschoven (via 'claimbrieven'). Celth kent een board/bestuur, bestaande uit CvB-leden van de drie hogescholen. Daaronder ressorteert een stuurgroep bestaande uit de drie academie directeuren, die als sparringpartner optreedt van de directie. Verder huurt Celth communicatie-kracht in bij het nauw aan Celth en Buas verbonden NRIT.

Een van de pijlers van Celth is de zes jaar geleden opgestelde kennisagenda, 'Bewuste bestemmingen' (<https://www.celth.nl/bewuste-bestemmingen>). Die kennisagenda is opgesteld door de lectoren en vastgesteld door het Celth bestuur (dus op CvB niveau). De kennisagenda geldt als overkoepelende paraplu en functioneert als meetlat waarlangs alle Celth projecten worden gelegd.

Aanvankelijk financierde OCW mee, maar dat is niet langer het geval. De begroting van Celth, rond een half miljoen euro, wordt nu opgehoest door de betrokken hogescholen. Verder wordt nog een wissel getrokken op in het verleden opgebouwde reserves. Jaarlijks gaat er zo'n 100.000-150.000 naar Celth-onderzoeksprojecten, de resterende middelen worden ingezet ten behoeve van de Celth-infrastructuur en -communicatie.

Celth profileert zich als het landelijke kenniscentrum op het terrein van leisure, toerisme en hospitality. Als dusdanig fungeert Celth als sluis voor overheden en private sector naar de diverse lectoraten en opleidingen. Celth functioneert verder als disseminatie kanaal voor de verbonden lectoraten. Celth biedt de betrokken lectoren via zijn website en kanalen een podium voor hun onderzoeksresultaten. Daarmee helpt Celth hen om hun impact te vergroten. Op de conduite-staat van Celth prijken verder onder andere:

- Landelijke Raad voor Recreatie en Toerisme: mede aanjager en vormgever, vaste kennispartner namens de betrokken instellingen (<https://www.lrrt.nl>);
- PD traject: mede initiator en penvoerder namens zeven betrokken hogescholen;
- Sprong traject 'Gastvrije transities': maatschappelijk partner (<https://www.sia-projecten.nl/project/gastvrije-transities>);
- Celth research day: initiatiefnemer (juni 2026).

De waarde van Celth zit hem in verschillende zaken:

'Doordat je naam hebt opgebouwd, word je uitgenodigd aan tafel waar je anders niet zou zitten ... in de landelijke raad, key-players die je vragen mee te denken over de strategie ... je ontsluit daarmee een netwerk voor de onderzoekers en de opleiding. En je laat zien dat je je verantwoordelijkheid neemt, als maatschappelijke partner, in een verdeeld domein. Dat kun je als lector of hogeschool nooit in je eentje bereiken ... Celth functioneert als versneller van zaken waar lectoren of hogescholen zelf niet aan toekomen'.

¹⁰ Celth staat voor: Centre of Expertise Leisure, Tourism & Hospitality. Zie <https://www.celth.nl/>. Deze tekst over Celth is gebaseerd op een interview op 23 september 2025 met Jos van der Sterren, een van de twee vigerende Celth directeuren.

Celth heeft daarbij ook geholpen om de samenwerking te verbeteren:

'Er was al wel wat samenwerking, maar soms ook een beetje een haat-liefde verhouding. Maar we stapten over onze eigen schaduw heen, en het is al zo'n verdeelde sector .. nu kun je echt iets bouwen. Er is nog steeds concurrentie, maar op een vriendelijkere manier'.

De komst van Celth betekent ook niet dat hogescholen geen eigen projecten meer uitvoeren. Celth heeft geen juridische basis, en treedt dus niet op als trekker van projecten. Dat doen hogescholen zelf. Celth voert ook geen onderzoeksprojecten uit, maar helpt ze om tot een succes te worden en dat succes ook actief uit te venten richting de sector.

Het apparaat dat via Celth is opgebouwd, geldt daarbij als een belangrijke schakel in het succes van de samenwerking:

'Daar kun je niet zonder. Dan wordt het toch afhankelijk van het vrijwilligerswerk van mensen ... er gaat gewoon veel tijd in zitten ... ik ben ieder week wel een of twee dagen in den lande, op een of andere plek ... je hebt gewoon zo'n oliemannetje nodig, anders blijft dat afhankelijk van de goodwill van de lectoren die in zo'n platform zitten. Dat is te weinig ... Als je exposure wilt zoeken, projecten goed wilt draaien en afronden, de financiële afhandeling ... dat kun je niet bij een lectoraat neerleggen. De continuïteit van een vaste staf is daarin gewoon belangrijk .. dan kun je je gezicht laten zien, een standpunt innemen'.

Ondertussen leert ook Celth wat werkt en niet werkt. Wat van meet af aan hielp, was het commitment vanuit de hoogste echelons aan Celth. Daarop werd voorgebouwd binnen een compacte groep van lectoren die elkaar wisten te vinden op een inhoudelijke agenda. Partners die een stap wilden zetten. Andere factoren die hielpen, waren continuïteit in de staf en het opstellen van een kennisagenda. Dat gaf richting. Nu is het zaak voor Celth om die kennisagenda te actualiseren, te verbreden. Terreinen en partners toe te voegen. Dat geeft kansen, maar is ook lastig: 'de club die gewend was het leuk te hebben met elkaar, krijgt ineens angst dat dat er straks niet meer is .. dat moet je wel beschermen.'